TYPES OF INTERDICIPLINARY IN EDUCATION -----

- 1. Indiscriminate interdisciplinary स्वैर आंतरविद्याशाखा
- 2. Pseudo interdisciplinary मिथ्या आंतरविद्याशाखा
- 3. Auxiliary interdisciplinary पूरक आंतरविद्याशाखा
- 4. Composite interdisciplinary संमिश्र आंतरविद्याशाखा
- 5. Supplementary interdisciplinary जोड /पूरक आंतरविद्याशाखा
- 6. Unifying interdisciplinaryएकसंध आंतरविद्याशाखा

1.Indiscriminate interdisciplinary –स्वैर आंतरविद्याशाखा

This consists of 'encyclopedic endeavors' areas that end up in 'curriculum mix- up'. Here are introductory studies of various fields are thought to counteract disciplinary. However It daily provides vocational training for pre- University practitioners. but is also found When an imperialistic discipline claims other discipline to be the 'auxiliary'.

यात 'अभ्यासक्रम मिश्रित' मध्ये 'विश्वकोशिक प्रयत्नांचे क्षेत्र' समाप्त होत आहेत. येथे विविध क्षेत्रांचे प्रास्ताविक अभ्यास शिस्त लागायला लावतात असे मानले जाते. तथापि हे दररोज विद्यापीठाच्या पूर्व व्यावसायिकांसाठी व्यावसायिक प्रशिक्षण प्रदान करते. पण एक साम्राज्यवादी शिस्त जेव्हा इतर शिस्तांना 'सहायक' असल्याचा दावा करते तेव्हा देखील आढळते.

2.Pseudo interdisciplinary मिथ्या आंतरविद्याशाखा

when two different disciplines sharing the same and analytical tools such as mathematical models or a computer models are claimed to be the interdisciplinary this is called as a pseudo interdisciplinary. topics such as pattern recognition decision theory and models of the social action may from the topic thereby and though with integration is claim

गणिताचे मॉडेल किंवा संगणक मॉडेल्स यासारख्या समान आणि विश्लेषक साधनांसह सामायिक करणारी दोन भिन्न विषय जेव्हा आंतरशाखेत असल्याचा दावा केला जातो तेव्हा त्याला मिथ्या आंतरविद्याशाखा म्हणतात. नमुना ओळख निर्णय सिद्धांत आणि सामाजिक क्रियेचे मॉडेल यासारख्या विषयांद्वारे त्या प्रकरणात आणि एकत्रिकरणासह दावा केला जाऊ शकतो

3.Auxiliary interdisciplinary- पूरक आंतरविद्याशाखा

This happens when the method used by one discipline else data that has an 'index value' for another the discipline., At its level of theoretical integration. If the level of the theoretical integration is not achieve, it can lead to criticism and revision causing more sophistication and the development of more advanced interdisciplinary.

जेव्हा एका शास्त्राद्वारे वापरली जाणारी पद्धत जेव्हा दुसर्या शाखेसाठी /अनुशासनासाठी 'निर्देशांक मूल्य' असते तेव्हा डेटा वापरतो., त्याच्या सैद्धांतिक एकत्रीकरणाच्या स्तरावर. जर सैद्धांतिक एकत्रीकरणाची पातळी गाठली गेली नाही तर यामुळे टीका आणि पुनरावृत्ती होऊ शकते ज्यामुळे अधिक परिष्कार आणि अधिक प्रगत आंतर्विद्याशाखांचा /अंतःविषयशास्त्राचा विकास होऊ शकतो.

4.Composite interdisciplinary- संमिश्र आंतरविद्याशाखा

It happens when the different disciplines are brought together different techniques in an effort at problem solving. This type of interdisciplinary is engage in technological instrumentality. Where in hierarchical sequence of clear cut goals are pursued which might change a person environment system or even innovate one.

समस्या निराकरण करण्याच्या प्रयत्नात जेव्हा भिन्न विषयांना वेगवेगळे तंत्र आणले जातात तेव्हा असे होते. या प्रकारचा अंतःविषय तंत्रज्ञान साधनांमध्ये गुंतलेला आहे. जेथे स्पष्ट व श्रेणीबद्ध क्रमांकाचा पाठपुरावा केला जातो ज्यामुळे एखादी व्यक्ती पर्यावरण प्रणाली बदलू शकते किंवा एखादी गोष्ट नवीन करू शकते.

5.supplementary interdisciplinary— पूरक आंतरविद्याशाखा

This happens when discipline is in the same field a partial overlapping with certain subject matters. The overlap left comes about a correspondence between theoretical level of integration. However, beyond that particular category there might not be an overlap. The overlap is seen, nice and established to provide more complete of the subject matter. This type of interdisciplinary exist in the boundary lines of the disciplines.

जेव्हाशाखा एकाच क्षेत्रामध्ये असते तेव्हा विशिष्ट विषयांच्या बाबतीत आंशिक संबंधित असते. एकत्रीकरणाच्या सैद्धांतिक पातळीवरील संबंधित तथापि, त्या विशिष्ट श्रेणी संबंधित कदाचित होऊ शकत नाही. आणि या विषयाची अधिक माहिती प्रदान करण्यासाठी प्रस्थापित आहे. या प्रकारातील आंतर्विद्याशाखांचा शास्त्राच्या सीमा मध्ये अस्तित्त्वात आहे.

6. Unifying interdisciplinary--

This happens when there is a consistency between two discipline is subject matter, levels of theoretical integration and methods.

In areas where the biology reaches physics

असे होते जेव्हा दोन विषयांमधील आशय /विषय सुसंगतता असते, सैद्धांतिक एकत्रीकरणाची पातळी आणि पद्धती.ज्या भागात जीवशास्त्र भौतिकशास्त्रात पोहोचते

scope of the Indian education system-scope in academic degree courseशैक्षणिक पदवी अभ्यासक्रमाची व्याप्ती

□ scope in professional courseव्यावसायिक अभ्यासक्रमात व्याप्ती

- □ scope in medical coursesवैद्यकीय अभ्यासक्रमांची व्याप्ती
- □ scope in management courseव्यवस्थापन अभ्यासक्रमात व्याप्ती

Nature of the Indian education system

- a) Compulsion सक्ती
- b) Continuous process सतत प्रक्रिया
- c) Mainly provided by the public sector प्रामुख्याने सार्वजनिक क्षेत्रातील
- d) Control by union government and state government केंद्र सरकार व राज्य सरकार यांचे नियंत्रण
- e) Develop system प्रणाली विकसित करा
- f) Divided system विभाजित प्रणाली
  - 1. pre primary
- 2 .primary.
  - 3. middle
    - 4.secondary
      - 5.higher secondary
        - 6.graduate
        - 7.post graduate

G)controlling by educational governing bodies

f) Divided system विभाजित प्रणाली

1. pre primary

2 .primary.

3. middle

4.secondary

5. higher secondary

6.graduate

7.post graduate

G)controlling by educational governing bodies शैक्षणिक नियमन मंडळाद्वारे नियंत्रित करणे

H) distance education in India भारतातील दूरस्थ शिक्षण

Achievement of indian education system

primary educationप्राथमिक शिक्षण

Secondary Educationमाध्यमिक शिक्षण

higher educationउच्च शिक्षण

Limitations of Indian education system

- 1. Expensive for studentsविद्यार्थ्यांसाठी महाग
- 2. Expenditure of educationशिक्षणाचा खर्च
- 3. Gross environment pattern सकल वातावरणाचा नुमुना
- 4. Bad performance of government schools सरकारी शाळांची खराब कामगिरी
- 5.. Complicated administration process गुंता गुंतीची प्रशासन प्रक्रिया
- 6. Privatization खाजगीकरण
- 7.Political interference राजकीय हस्तक्षेप
- 8. Number of courses अभ्यासक्रम संख्या

